

JAK OBYWATELE MOGĄ WPLYWAĆ NA DZIAŁANIE PE?¹

CELE LEKCJI

Po zajęciach uczniowie i uczennice:

- potrafią wskazać przykłady ostatnich działań PE, na których kształt mieli lub próbowali mieć wpływ obywatele UE;
- potrafią opisać min. dwa sposoby bezpośredniego wpływania przez obywateli na pracę eurodeputowanych (np. petycja, europejska inicjatywa obywatelska, konsultacje,);
- wiedzą, w jakiej sprawie można złożyć petycję do PE oraz jak ją sformułować.

METODY I FORMY PRACY:

- dyskusja
- praca w grupach

ŚRODKI I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- tablica i kreda; markery i flipchart
- dostęp do internetu i rzutnik
- *Materiał pomocniczy – Petycja do PE*

PRZED ZAJĘCIAMI

Poleć uczniom, by wyszukali w mediach i na stronach poświęconych instytucjom UE informacji o takich działaniach UE, które wynikały z zaangażowania i bezpośredniego wpływu obywateli UE lub które podejmowane były w opozycji do zgłaszanych przez obywateli postulatów.

Poproś, by zwrócili uwagę na to, z jakiego rodzaju narzędzi korzystali obywatele – wypisali i je i sprawdzili, na czym one polegają.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Co po wyborach? (10 minut). Zapytaj uczniów, czy pamiętają, kiedy były ostatnie wybory do PE, a następnie zapytaj czy – ich zdaniem - obywatele mogą wpływać na pracę instytucji UE (w tym PE) w okresie między wyborami. Poproś, by odwołując się do wykonanego przed lekcją zadania domowego, uzasadnili swoją wypowiedź podając konkretne przykłady.

Na tablicy lub flipcharcie wypiszcie możliwości bezpośredniego wpływania na pracę instytucji europejskich. Będą to m.in:

- **petycja do PE** o zajęcie się konkretną sprawą w interesie własnym lub w interesie publicznym - przedmiot sprawy musi wchodzić w zakres kompetencji UE i nie może to być dziedzina, w której decyzje podejmowane są na szczeblu lokalnym lub krajowym) i dotyczyć bezpośrednio osoby składającej petycję,
- **europejska inicjatywa obywatelska** - możliwość grupowego zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przygotowanie projektu aktu prawnego – w ramach europejskiej inicjatywy obywatelskiej. Petycję musi podpisać co najmniej milion obywateli z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich UE (na stronie <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/?lg=pl> można zgłosić własną inicjatywę, śledzić aktualne inicjatywy i je ew. poprzeć oraz te, które zakończyły się sukcesem)

¹ Scenariusz opracowany z wykorzystaniem pomysłów Anny Samel i Izabeli Jaskułki-Turek.

- **skarga do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich** dotycząca niewłaściwego administrowania w instytucjach i organach UE.

Zwróć uwagę uczniów i uczennic na to, że obywatele UE mogą również bezpośrednio kontaktować się z europejskimi instytucjami i organami doradczymi i mają prawo do otrzymania odpowiedzi w jednym z 24 języków urzędowych UE. Mają też prawo dostępu do dokumentów wewnętrznych Parlamentu Europejskiego, Rady UE i Komisji Europejskiej (<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=PL&id=151>).

W miarę możliwości wyświetlaj polecane linki na rzutniku.

Podkreśl, że podobne instrumenty dostępne są obywatelom demokratycznych krajów (może uczniowie potrafią podać ich odpowiedniki w Polsce?)

Warto przypomnieć uczniom, że oprócz uprawiania polityki na forum Parlamentu Europejskiego, krajowi reprezentanci w PE mają od jednego do kilkunastu biur regionalnych w kraju i dysponują rzeszą pracowników, których zadaniem jest organizowanie działań w regionie. Prawie każdy poseł do Parlamentu Europejskiego prowadzi stronę internetową, na której zamieszcza informacje o tym, jakimi sprawami się zajmuje w Parlamencie Europejskim.

Na stronie Parlamentu Europejskiego można odnaleźć profil każdego z posłów i sprawdzić w jakich komisjach i delegacjach pracują. Wszystkie informacje o eurodeputowanych uczniowie znajdą tutaj:

<http://www.europarl.europa.eu/members/public/geoSearch/search.do;jsessionid=64771B14B81EF400862FF811F4430623.node1?country=PL&language=PL>

Możliwe jest również zapoznanie się z efektami ich pracy, to znaczy przeczytać raporty, które przedstawili w PE, wypowiedzi plenarne oraz rezolucje, deklaracje i pytania, które wnieśli na forum izby.

3. Petycja do PE (25 minut). Jednym z ważniejszych narzędzi bezpośredniego wpływania na prace instytucji UE jest petycja. Powiedz uczniom i uczennicom, że co roku do Parlamentu Europejskiego wpływa około 1000 petycji, średnio co trzecia jest uznawana za dopuszczalną a obywatele Polski często są w czołówce składających petycje.

Cztery najważniejsze do tej pory petycje wystosowane przez polskie organizacje pozarządowe do Parlamentu Europejskiego dotyczyły budowy drogi ekspresowej Via Baltica, obwodnicy Warszawy, budowy rurociągu po dnie Bałtyku oraz rozbudowy Kolei Linowej z Kuźnic na Kasprowy Wierch. Wszystkie zwróciły uwagę PE. Zagrożenia ekologiczne związane z budową rosyjsko-niemieckiego gazociągu na dnie Bałtyku stały się przedmiotem sprawozdania i debaty plenarnej Parlamentu Europejskiego. Tymczasem sprawa dot. rozbudowy i modernizacji kolei linowej Kuźnice-Kasprowy Wierch na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego bez oceny skutków jej wpływu na przyrodę Tatr została potraktowana przez członków Komisji Petycji jako priorytetowy konflikt przyrodniczy w Polsce oraz rażący przykład nieprzestrzegania przez nasz kraj dyrektyw Unii Europejskiej.

W latach 2017 - 2018 obywatele polscy kilkakrotnie składali do PE petycje w sprawie naruszania i /lub nieprzestrzegania konstytucji przez władze ustawodawcze i wykonawcze. Zdarzają się też petycje dotyczące dyskryminowania obywateli polskich przez niektóre organy administracyjne w innych krajach (np. w Niemczech), czy oskarżające niemiecki Urząd ds. Dzieci i Młodzieży Jugendamtu o blokowanie kontaktu z córkami (w wyniku tej petycji doszło do kontroli Jugendamtów).

Podkreśl, że dzięki składanym petycjom Parlament, za pośrednictwem Komisji Petycji, może stale weryfikować sposób wdrażania prawodawstwa europejskiego oraz mierzyć zakres, w jakim instytucje europejskie odpowiadają na kwestie będące w centrum zainteresowania obywateli.

Następnie podziel uczniów na 4 grupy. Poproś uczniów i uczennice, aby sformułowali treść petycji do Parlamentu Europejskiego, w której chcą zwrócić uwagę eurodeputowanych na wybrany problem dot. waszej okolicy. Przypomnij, jakich kwestii mogą dotyczyć petycje składane do PE (*Materiał pomocniczy – Petycja do PE*): ochrony środowiska naturalnego, ochrony konsumentów, swobodnego przepływu osób, towarów i usług oraz rynku wewnętrznego, zatrudnienia i polityki społecznej, wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych.

Zanim uczniowie przystąpią do opracowania petycji powinni zapoznać się z całym *Materiałem pomocniczym – Petycja do UE*.

Po zakończeniu pracy w grupach, poproś przedstawicieli każdej z grup o prezentację treści stworzonej przez nich petycji na forum klasy. Wspólnie zastanówcie się, czy spełnia ona formalne wymagania (czy dotyczy dopuszczalnej tematyki i czy zawiera wymagane elementy).

Dla chętnych

Zachęć do śledzenia strony <https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/pl/home>
Można poprzez tę stronę nie tylko złożyć własną petycję, ale także śledzić aktualne petycje online (i ew. poprzeć je, o ile zostaną uznane za dopuszczalne przez Komisję Petycji).

Materiał pomocniczy – Petycje do Parlamentu Europejskiego²

Składanie skarg do Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego jest jedną z najbardziej dostępnych dróg dochodzenia swoich praw przez obywateli Unii Europejskiej. Czasem wystarczy pismo liczące trzy zdania, żeby problemem zajęli się posłowie do PE - przewodniczący Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego, poseł Marcin Libicki

Co to jest petycja?

Petycja jest prośbą wnoszoną do władz. Jej celem jest skłonienie władz do zajęcia określonego stanowiska w jakiejś sprawie lub podjęcia oczekiwanej przez zainteresowanego decyzji.

Petycja może zawierać indywidualny wniosek, skargę lub komentarz dotyczący stosowania wspólnotowego prawa, lub też wezwanie Parlamentu Europejskiego do przyjęcia stanowiska w danej sprawie. Petycje te umożliwiają Parlamentowi Europejskiemu zwrócenie uwagi na wszelkie przypadki naruszenia praw obywateli Unii Europejskiej przez państwo członkowskie, władze lokalne lub instytucję.

Kto może złożyć petycję do PE?

Petycję mogą złożyć:

- obywatele Unii Europejskiej (czyli obywatele któregośkolwiek z Państw Członkowskich). Może to być indywidualna osoba, np. Jaś Kowalski, bądź grupa osób, jak organizacja ekologiczna, bądź związek zawodowy.

² Materiał został przygotowany przez Instytut Spraw Publicznych. Opracowała: Elżbieta Kaca.

- osoby zamieszkałe w jednym z Państw Członkowskich. Czyli nie muszą to być obywatele UE. Petycję może złożyć np. Amerykanin przebywający czasowo w UE.
- członek stowarzyszenia, przedsiębiorstwa lub organizacji z siedzibą w Państwie Członkowskim UE. Może to być np. chińska firma.

Jak złożyć petycję?

Petycję można złożyć na dwa sposoby:

- za pomocą formularza on-line dostępnego na stronie Parlamentu Europejskiego: <http://europarl.europa.eu/at-your-service/en/be-heard/petitions>; <https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/pl/home>
- za pośrednictwem poczty – w tym wypadku należy pamiętać o czytelnym podpisie, załączeniu danych adresowych. Może to być zwykły tekst, nie ma wymogu używania formularza w tym wypadku.

Jak należy napisać petycję?

Petycję można składać w dowolnym języku urzędowym UE, czyli także **po polsku**. Należy pamiętać, że petycja **może dotyczyć tylko następujących kwestii**:

1. ochrony środowiska naturalnego,
2. ochrony konsumentów,
3. swobodnego przepływu osób, towarów i usług oraz rynku wewnętrznego,
4. zatrudnienia i polityki społecznej,
5. wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych,

Zakres spraw, w których można wnieść petycje wynika z tego, że te kwestie są regulowane w pewnym stopniu przez prawo unijne i wynikają z kompetencji Unii Europejskiej. Jeśli petycja nie dotyczy powyższych spraw, zostaje odrzucona (oznaczona statusem – niedopuszczalna).

Petycja powinna zawierać jedynie fakty istotne dla przedstawianego problemu, bez podawania zbędnych szczegółów, powinna być napisana w jasny i czytelny sposób.

W petycji istotne są następujące informacje:

- odwołanie się do przepisu prawnego w UE, który reguluje daną sprawę
- wskazanie organu/instytucji, którą skarżymy
- wskazanie tematu skargi (opis sytuacji, kontekstu)
- argumenty, które przemawiają za słusznością skargi.

Jakie działania mogą zostać podjęte przez Komisję Petycji?

Jeżeli petycja zostanie uznana za dopuszczalną Komisja Petycji może podjąć następujące działania:

- **zwrócić się do Komisji Europejskiej o przeprowadzenie wstępnego dochodzenia**, co może doprowadzić do wszczęcia postępowania przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości. Trybunał może ukarać Państwo Członkowskie wysoką grzywną za nieprzestrzeganie prawa wspólnotowego. **Jest to sposób wykorzystywany tylko w najważniejszych sprawach.**

- **przekazać petycję innym komisjom Parlamentu Europejskiego** dla informacji lub podjęcia dalszych działań (dana komisja może na przykład uwzględnić petycję w swoich pracach nad propozycjami prawa),
- **w wyjątkowych przypadkach przedstawić Parlamentowi sprawozdanie**, które zostanie poddane głosowaniu na posiedzeniu plenarnym lub przeprowadzić wizytę wyjaśniającą,
- podjąć jakiegokolwiek inne działanie, które uzna za właściwe dla pomyślnego rozwiązania danej sprawy,
- **nawiązać współpracę z krajowymi lub lokalnymi władzami państw członkowskich** (czyli jeśli petycja dotyczy Polski, może zostać nawiązana współpraca z polskimi urzędami),
- może doradzić o kontakt z Rzecznikiem Praw Obywatelskich w kraju członkowskim, ewentualnie komisją petycji.

Należy pamiętać, że Komisja Petycji Parlamentu Europejskiego nie ma prawa uchylać decyzji sądowych w prawie krajowym.

Warto wiedzieć, że w praktyce Komisja Petycji posługuje się **przede wszystkim środkami nacisku politycznego**. Może przyjąć stanowisko w danej sprawie i wezwać w nim władze kraju członkowskiego lub władze lokalne winne naruszenia praw skarżącego do uregulowania sytuacji. Na przykład jeśli to jest petycja dotycząca ekologii i kolejki tatrzańskiej Komisja Petycji może przyjąć stanowisko popierające zamknięcie kolejki i wezwać polskie władze z danego województwa do rozpatrzenia sprawy. W sprawach większej wagi przygotować raport, który zostanie przedstawiony następnie na sesji plenarnej. Rządy państw członkowskich wolą raczej unikać skandali na arenie europejskiej i dbają o swój wizerunek, dlatego środki nacisku politycznego są skuteczne. W świecie, w którym media mają duży wpływ na obywateli, politycy wolą unikać kontrowersji.

Dla chętnych!

Już wkrótce 26 maja 2019 r. wybierzemy nowych eurodeputowanych. Zapoznajcie się z krótkim poradnikiem, który może ułatwić kontakt z nowowybranymi europosłami

Jak nawiązać kontakt z posłem do PE?

- **Z każdym posłem do PE można skontaktować się za pomocą emaila** nadanego mu przez Parlament Europejski tworzonego następująco imię.nazwisko@europarl.europa.eu.
- **Posłowie do PE odpowiadają w większości na pytania obywateli zadawane w formie elektronicznej.** Należy pamiętać, że pytania powinny być konkretne. Można kierować nie tylko pytania dotyczące działalności europosłów, ale również spraw dotyczących UE jak funduszy strukturalnych, czy też programów stażowych itd.
- **Do posłów do PE można również zwracać się z prośbą o interwencję w sprawach unijnych.** Nie mają oni prawa tak jak posłowie krajowi do wniesienia sprawy na poziom odpowiedniej instytucji krajowej, ale często są zainteresowani podniesieniem danej kwestii w mediach, ewentualnie na forum publicznym. Za przykład może posłużyć sprawa młodych rolników, którzy wnieśli sprawę do jednego europosłów zajmujących się rolnictwem. Sprawa dotyczyła złych zasad przydzielania dopłat dla rolników w ramach jednego program i została uwzględniona przez posła w debacie

publicznej

- **Posłowie do PE organizują spotkania z wyborcami**, na których prezentują swoją działalność.

Co poseł może zrobić dla Ciebie?

- **Posłowie organizują wizyty studyjne do Parlamentu Europejskiego dla różnych grup obywateli.** Wizyta w PE to świetna okazja, żeby zapoznać się w praktyce z funkcjonowaniem tej instytucji. Możliwość wyjazdu jest w zasięgu dostępu każdego obywatela.
- **Wielu deputowanych poświęca swoją działalność na promocję unijnych środków pomocowych.** Biura poselskie organizują szkolenia i spotkania informujące o programach unijnych.
- Kilku europosłów prowadzi własne **autorskie programy dla wyborców** (np. „Europa bliżej obywatela”, „Eurolekcje” w szkołach).

Na podstawie analizy strony internetowej polskiego europosła wybranego w 2014 r. roku w twoim okręgu wyborczym, wymień inicjatywy, które podjął w czasie ostatniej kadencji. Czy słyszałeś/-łaś o podjętych przez niego działaniach w lokalnych mediach?